

Розглядаються сучасні підходи вітчизняних та зарубіжних дослідників до використання лялькотерапії як новітньої інтеграційної психолого-педагогічної технології. Представлено теоретико-практичний аспект лялькотерапії у світлі особистісно орієнтованої педагогіки. Окреслені основні напрями використання лялькотерапії у роботі педагога.

Рассмотрены современные подходы отечественных и зарубежных исследователей к использованию куклотерапии как новейшей интеграционной психолого-педагогической технологии. Представлен теоретико-практический аспект куклотерапии в свете личностно ориентированной педагогической. Очерчены основные направления использования куклотерапии в работе педагога.

This article tells about contemporary approaches of home and foreign researches to use of Puppet Therapy as the newest integrative psychological and pedagogical technique. Author represents theoretical and practical aspect of Puppet Therapy from the standpoint of personality-oriented pedagogic. The main directions of Puppet Therapy use in teacher's work are defined.

ЛЯЛЬКОТЕРАПІЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА

О.А.Федій

Великий інтерес сучасних педагогів викликають численні арт-терапевтичні технології у роботі з дітьми та принципи побудови цієї роботи в освітньому закладі. Серед найбільш актуальних на сьогодні видів арт-терапії вчені виділяють власне арт-терапію (ізотерапію), казкотерапію, ігрову терапію, пісочну терапію, музикотерапію, хореотерапію тощо. Арсенал естетичних засобів психолого-педагогічного впливу на людину постійно збагачується внаслідок пошуку та розкриття чинників індивідуального та соціального розвитку людини. Серед таких засобів, за силою дії емоційно-чуттєвих, естетичних вражень, виділяємо новітню для вітчизняної психолого-педагогічної науки та практики технологію – **лялькотерапію** ("Puppet Therapy") [8].

Лялькотерапія є одним із найцікавіших та водночас малодосліджених видів естетотерапії, який має інтеграційний характер впливу на дитину та використовується у найрізноманітніших варіантах під час виховної, корекційної, навчальної, діагностуючої роботи педагога. З огляду на надзвичайну психолого-педагогічну дію на дитячу особистість лялькотерапія може стати досить ефективною психолого-педагогічною технологією, відчутно збагатити вітчизняну педагогічну інноватику та мати непересічну цінність для педагогічної практики, особливо для налаштованих на творчість педагогів [2, с. 7]. Стає необхідним теоретико-методологічне та методичне обґрунтування цього феномена дитячого життя з огляду на психолого-педагогічний процес та виявлення інтегративних характеристик педагогічної лялькотерапії.

У статті аналізується сучасний стан розвитку лялькотерапії, досліджуються інтеграційні технологічні доробки лялькарів, психологів, педагогів, митців та виокремлюються можливі шляхи упровадження лялькотерапії у психолого-педагогічний процес формування сучасної дитини, яка через надзвичайно агресивну дію сучасного інформаційного та екологічного простору відчуває велику потребу саме у психотерапевтичній та педагогічній допомозі одночасно.

Вивчений нами світовий досвід сучасного розвитку лялькотерапії у психолого-педагогічній науці та практиці дав змогу виділити такі три основні напрями лялькотерапії у процесі формування дитячої особистості:

- *терапевтично-стабілізуючий напрям*: лялькотерапія у роботі з хворими дітьми в умовах тимчасового перебування дитини у важкому стані у лікарні;

- *психокорекційний напрям*: лялькотерапія з дітьми, що потребують підвищеної уваги (лялька використовується як засіб у психокорекційній роботі та соціально-навчальних проектах);

- *навчально-виховний напрям*: лялькотерапія у загальних освітніх закладах в окремих навчальних програмах (музичне виховання, заняття з розвитку мовлення, природничі дисципліни тощо).

Учені-психотерапевти розглядають гру з лялькою як діагностичне та терапевтичне явище одночасно. Слід відзначити, що гра з лялькою, як будь-яка спонтанна дитяча гра, "сама по собі багато у чому цілюща для дитини" [5, с. 6]. Терапевтичний ефект ляльки присутній практично у кожній дитячій грі з лялькою. Вільна гра зав-

жди супроводжується позитивним емоційно-чуттєвим відчуттям психологічного комфорту, задоволенням, інтересом до ляльки як до засобу та стимулу щодо створення бажаної ігрової ситуації. Індивідуальний вибір дитиною тієї чи іншої ляльки у центрованій на дитині ігровій терапії (Г.Лендрет) стає своєрідним актом створення необхідних гармонійних відносин між дитиною та Всесвітом. Лялькотерапія – це окремий вид гри з лялькою, який сьогодні є самостійним психолого-педагогічним напрямом корекційно-розвивальної теорії та практики завдяки привнесенню в гру з лялькою специфічних методик та технологій роботи, пов'язаних з усуненням негативних особистісних емоційно-чуттєвих дисконформтів.

Ідея використання ляльки у виховному процесі має багатовікову історію та сягає первинних історико-археологічних свідчень присутності людини на землі. На відміну від решти дитячих іграшок, лялька несе в собі образ людини з усіма її характеристиками та ознаками. Вона супроводжує людину впродовж всього її дитинства, виконуючи терапевтичну роль "людського замісника", захисника, друга або необхідного співдіяча у дитячих іграх та забавах. Так, разом з улюбленою лялькою дитині легше погодитися залишитися самій вдома або засинати в темній кімнаті, перебувати (без батьків) у дитячому садку та школі. По суті, така улюблена лялька-друг є основним засобом створення дитиною власного комфортного середовища. Часто саме лялька використовується у ролі того єдиного друга, якому може довіритися дитина, що пережила втрату близької людини. Особливо актуальною терапевтичною роллю ляльки стає для дитини у соціально-адаптаційні періоди її життя або в емоційно-стресових ситуаціях. Таким чином, людиноподібність та надзвичайна особистісно-соціальна наповненість лялькового образу створюють першооснову її величезного психолого-педагогічного впливу на людину взагалі та дитину зокрема.

Соціально-замісна функція ляльки доповнюється ще низкою ознак, які створюють інтегративний характер лялькотерапії як психолого-педагогічної технології. Так, лялька, по-перше, чи не єдиний штучно створений повний образ людини в ігровій ситуації; по-друге, найпотужніший стимул ігрової діяльності; по-третє, це самостійний вид мистецтва (лялькарство) у народ-

ній фольклористичі з усіма його синкретичними ознаками: художнім образом, декоративно-ужитковою символікою, соціально-функціональним призначенням тощо; по-четверте, важливий соціальний елемент дитинства, що несе в собі інформативну функцію дитячих вражень та спогадів різнополюсного характеру, які, своєю чергою, можуть виступати або об'єктами корекційно-терапевтичної діяльності, або засобами створення позитивного психологічно-комфортного стану для дорослої людини; по-п'яте, це чудовий образ-ідея для виконання різноманітних художньо-творчих завдань прикладного характеру (малювання ляльок, конструювання, ліплення, в'язання, шиття, створення лялькового одягу та житла тощо). Таким чином, педагогічне сьогодніє разом із традиційними для ляльки аспектами – освітнім та виховним, активізує й психотерапевтичний потенціал цього феномена, цілком підтверджуючи необхідність та своєчасність

використання педагогом лялькотерапії у його професійній діяльності.

У вимірах класифікації, за якою сучасні педагогічні технології згруповані за різними системними та інструментально значущими ознаками, представлені вітчизняним дослідником педагогічної інноватики І.М.Дичківською [2, с. 72-75], лялькотерапію можна розглядати як самостійну інтегративну психолого-

педагогічну технологію. Вона характеризується такими ознаками: *загальнопедагогічна* (за рівнем застосування), *психогенна* (за провідним чинником психічного розвитку), *гуманістично-антропологічна* (за філософською основою), *розвивально-сугестивна* (за науковою концепцією засвоєння досвіду), *особистісно-орієнтована* (за ставленням до дитини), *емоційно-естетична* та *саморозвиваюча* (за орієнтацією на особистісні структури), *інтеграційна*, *ігрова* та *діалогово-тренінгова* (за типом організації та управління пізнавальною діяльністю).

Особливо помітно лялькотерапія як самостійний напрям психолого-педагогічної допомоги сучасній дитині розвивається сьогодні зарубіжними вченими практично усіх передових країн світу: США, Канади, Німеччини, Італії, Австралії, Росії, Англії тощо.

На пострадянському просторі ідея лялькотерапії у педагогічно-корекційній роботі з окремими групами дітей уперше

зустрічається у працях відомих православних психологів-практиків І.Я.Медведевої та Т.Л. Шишовой (1994 р.) [6]. Вони є авторами популярних науково-публіцистичних праць: "Книга для важких батьків", "Діти нашого часу", "ЗМІ проти дітей", "Щоб дитина не була важкою", "Різнокольорові білі ворони". На їхню думку, лялькотерапія – це захоплива та доступна форма роботи з дітьми від 4 до 12 років. Це також оптимальна можливість зменшити невротизацію дитини та налагодити її відносини з навколишніми людьми.

Лялькотерапія вважається одним із підвидів імаготерапії (від лат. *imago* – образ) разом із такими видами естетотерапії, як образно-рольова драматерапія, психодрама (О.А.Медведева) [1, с. 174]. У концепції казкотерапії Т.Д.Зінкевич-Євстігнєєвої лялькотерапія розглядається як окрема казкотерапевтична технологія [3, с. 120].

Лялькотерапія використовується у корекційно-виховній роботі з дітьми і дорослими людьми з діагностуючою, корегуючою та розвивальною метою. Вона базується на ідентифікації людини з улюбленим героєм казки або мультфільму (іграшкою, твариною тощо). Лялькотерапію можна віднести до проєктивних діагностуючих методик.

На базі психолого-педагогічного факультету Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г.Короленка кафедрою соціальної і корекційної педагогіки з 2001–2002 н.р. реалізується програма навчальної дисципліни "Естетотерапія". Лялькотерапія вивчається у зазначеному курсі як окремий тематичний блок [7]. Темми з лялькотерапії, як засвідчує досвід, особливо цікавлять студентів, які є активними при виконанні практичних завдань лабораторних занять. При кафедрі створений "Музей ляльок", який вміщує роботи студентів різних спеціальностей денної та заочної форм навчання. Матеріали музею використовуються як методичний фонд при розробці наукових і навчальних проєктів студентами та магістрантами факультету.

Певне місце у системі підготовки майбутніх вчителів до використання лялькотерапії у професійній діяльності належить ознайомленню студентів педагогічних спеціальностей із різноманітними методиками роботи у лялькотерапії.

На сучасному етапі є декілька підходів до з'ясування технологій лялькотерапії. Так, досліджуючи цей психолого-педагогічний феномен у роботі з дітьми, які мають порушення поведінки, страхи, труднощі у розвитку комунікативної сфери тощо, О.А.Медведева пропонує такий алгоритм організації й проведення лялькотерапії:

- ♦ робота проводиться з використанням улюбленої ляльки дитини;

- ♦ у ході "режисерської гри" розігрується історія, яка пов'язана з травмуючою для дитини ситуацією;

- ♦ досягається максимальне переживання дитиною ігрової ситуації через співчуття герою-ляльці та ідентифікацію з ним;

- ♦ сюжет має будуватися по "висхідній" з метою створення дедалі більшої емоційної напруги та обов'язково закінчуватися позитивно, бурхливою емоційною реакцією (сміх, плач) та зняттям напруги;

- ♦ після завершення спектаклю дитина повинна відчувати полегшення [1, с. 174].

Таким чином, технологія, запропонована О.А.Медведевою, полягає у посиленні емоційної напруги, яку постійно відчуває дитина, до такого ступеня, щоб вона могла перейти у нову форму – розслаблення, катарсис.

Лялькотерапія виступає як окремий блоком психокорекційної роботи казкотерапевта. Лялькотерапія, запропонована Т.Д.Зінкевич-Євстігнєєвою, має такі етапи роботи:

- ♦ виготовлення ляльки,
- ♦ "оживлення" та знайомство з лялькою,
- ♦ використання ляльки у казкових сюжетах [3, с. 120–132].

Особливого значення набуває процес виготовлення ляльки. Він дає змогу об'єднати дитину у співпраці з дорослими (батьками). Цю методику відносять до проєктивних діагностичних, оскільки, створюючи власну ляльку (за власним бажанням та задумом), дитина часто відображає в ній себе, свої проблеми. Іноді така лялька візуально буває схожою на свого творця, що підтверджує проєктивний характер зазначеної методики.

У спільній роботі дитини та батьків над створенням ляльки основна ідея-проєкт має належати самій дитині. Дорослий стимулює дитячу фантазію (емоційна підтримка, похвала, обговорення питань вибору матеріалів та техніки виготовлення тощо) та допомагає на технічному рівні реалізувати дитячий задум. Досвід роботи показує, що ця спільна діяльність має ви-

ховний характер, допомагає краще пізнати дорослому й дитині один одного, отримати реальний досвід об'єднання у спільній справі, провести весело та цікаво вільний час у сімейному колі.

Найбільш зручним у даній роботі є виготовлення ляльок-маріонеток. Така лялька є ефективним засобом самовираження для аутичних, сором'язливих дітей. Її виготовлення дає змогу розвивати: дрібну моторику руки ("мануальний інтелект"), фантазію та образне мислення, вміння малими засобами виражати характер, здатність тонко відчувати інших та те, що відбувається навколо, здатність до концентрації уваги, зв'язок "дитина – фахівець – батьки" [3, с. 121].

Характерним для процесу виготовлення власної ляльки є те, що дитина часто персоніфікує себе з іграшкою, відображає себе, свої думки та проблеми.

На етапі "оживлення" та "знайомства" з лялькою дитина відпрацьовує механізми саморегуляції: на образному рівні вчиться тримати себе у руках та адекватно виражати власні почуття. Через емоційну децентрацію дитина легко вступає у комунікативну діяльність. За дослідженнями вчених Санкт-Петербурзького інституту казкотерапії, непосидючі, рухливі діти стають більш уважними та урівноваженими, в той час як замкнуті, нетовариські, некомпанійські – більш відкритими та емоційними.

Дітям пропонується представити власну ляльку, даючи відповіді на запитання: "Як звати ляльку? Що вона любить? Як рухається? Про що мріє?".

Для дітей з особливими потребами, у яких спостерігається незграбність, емоційна незрілість, низький рівень наслідування педагогам рекомендується використання таких іграшок:

- ♦ петрушечні ляльки (на руці);
- ♦ в'язані пальчикові;
- ♦ ляльки-рукавички (на "спині" рукавички є тримач, який фіксує руку);
- ♦ "Я-лялька" (розмір іграшки дорівнює росту дитини, він створює дитині при грі повний психологічний захист).

Серед найважливіших психолого-педагогічних можливостей лялькотерапії слід виділити такі: розвиток мовлення дитини; вплив на емоційну та психомоторну активність; розвиток комунікативних якостей; розвиток просторового орієнтування; зміцнення зв'язку між дитиною і батьками.

Особливе місце в казкових постановках, які передбачають роботу дитини з лялькою, посідають казки-експромти, які створюють певне середовище для подальших діагностування, корекції й творчого розвитку дитини. Динаміка сюжету і кінець казки не відомі навіть педагогові-ведучо-

му. Ефект психологічного впливу такого виду постановок, як визначають дослідники, досить великий [3]. Актори можуть показати ведучому повороти сюжету, спонтанно, невимушено будувати діалоги. Сама постановка перетворюється на живий процес Співтворчості. За таких умов діти надають ляльці функції живої істоти, котра здатна відчувати, як людина. Інколи діти сприймають ляльку як бажаний соціальний ідеал: "З нею всі граються!", "Їй одягають гарне плаття!", "Її не ображають!", "Її всі пестять і їй не буває сумно" тощо.

За такими судженнями дітей легко діагностувати їх проблеми соціалізації та комунікативні проблеми, на які доцільно звертати увагу у подальшій педагогічній роботі з малечею.

У постановці лялькової казки, основною метою якої є створення позитивного емоційно-чуттєвого тла сприйняття дитиною навколишнього середовища, та непомітно, мимовільне залучення дитини у комунікативну діяльність, виокремлюють важливий методичний момент, який пов'язаний з організацією сцени: постановка такої казки не потребує наявності розкішних декорацій.

"Оживляючи" ляльку, дитина відчуває і бачить, що кожна її дія негайно відображається на ляльці (це особливо помітно при роботі з ляльками-маріонетками). Отже, дитина отримує оперативний недирективний зворотний зв'язок-інформацію про власні дії. Таким чином, дитина реально стає Чарівником (за Т.Д. Зінкевич-Євстигнеєвою), активним діячем, примушуючи нерухому ляльку жити, рухатися, відчувати та спілкуватися. Робити все це дитина може вільно, рішуче, саме так, як вважає за потрібне.

За методикою, запропонованою Н.О.Зінов'євою та Н.Ф. Михайловою для дітей, що пережили насилля або мають проблеми у соціалізації, рекомендують набір із 15 – 20 різних ляльок: агресивні, миролюбні, ляльки, що зображують родину, вчителів, вихователів, міліцію, лікарів, ляльки-відьми, ляльки-тварини тощо [4, с. 218].

Процедура проведення такої лялькотерапії:

- ♦ терапевт пропонує дитині ознайомитися з ляльками;
- ♦ дитині надається можливість вибрати ляльку, за допомогою якої вона хотіла б розповісти яку-небудь історію (або конкретно про тих людей, яких знає дитина, або про ситуації);
- ♦ терапевт відзначає, які ляльки дитина обирає, а які – ні;
- ♦ терапевт вступає у гру та просить дитину ознайомити його з ляльками, допомагає їй описувати ляльок за допомогою відкритих запитань;

♦ у процесі програвання сюжету терапевт втручається тільки в разі необхідності або на прохання дитини;

♦ після закінчення гри терапевт розмовляє з лялькою: знову ставить питання відкритого типу про думки, почуття, дії ляльки, а потім поступово й непомітно переносить свої питання та інтерпретацію безпосередньо на дитину.

В ігровій терапії Гаррі Лендрета в рамках недирективного клієнт-центрованого підходу (К. Роджерс) терапевт вбачає свою функцію в тому, щоб розуміти та відображати емоційний стан дитини під час гри.

Роль іграшки, ляльки полягає у тому, щоб викликати певні типи поведінки та у деякій мірі структурувати поведінку дитини. За Г. Лендретом, іграшки та ляльки як невід'ємний атрибут дитячого іграшкового світу, що використовуються під час терапевтичних занять, можна поділити на три великі групи:

♦ іграшки з реального життя: лялькова родина (краще – ляльки-маріонетки, за допомогою яких можна обіграти сімейні відносини), ляльковий будиночок, машини, човники (можливість пересуватися у просторі кімнати та наблизитися до терапевта), каса (швидко почуття контролю);

♦ іграшки, які дають змогу відреагувати на агресію: це структуровані іграшки та матеріали (глина, пластилін для виготовлення ляльок): іграшкова зброя, іграшкові солдатики, агресивні ляльки "бі-ба-бо" (крокодили та інші дикі тварини);

♦ іграшки для творчого самовираження та послаблення емоцій: неструктуровані матеріали: пісок, вода, кубики, фарби тощо [5, с. 123-127].

Досить ефективними у лялькотерапії є пальчикові ляльки. Психологічний ефект таких ляльок полягає в тому, що неконтактна, сором'язлива, нерішуча дитина, незважаючи на те, що лялька знаходиться на її руці, розглядає її відокремленою від себе. Завдяки цьому може активно включитися в ігрову діяльність, розкривати свої найпотаємніші почуття за принципом: це – не я, це – лялька! ("Це не я казав. Це лялька так каже!", "Я відчуваю те ж саме, що відчуває лялька!"). Ефективні результати отримали дослідники І.Я.Медведева, Т.Л.Шишова, використовуючи такі ляльки у роботі з дітьми, що потребують особливої уваги. Свій метод вони назвали психоелевацією [6, с. 10].

Є сучасний досвід використання ляльки як об'єкта творчого відтворення власного "Я" і в Україні. Адже тут споконвічно лялька вважалася одним із найефективніших засобів народної педагогіки та часто з'являлася у творах народних майстрів. Своєрідний синтез цих двох ідей спостерігається у творчості відомої української ху-

дожниці Наталії Рудюк (м. Київ), яка активно розвиває ідею сучасного українського лялькарства. Її унікальна творчість – це високохудожні зразки перенесення внутрішнього світу людини (часто й самої авторки, оскільки більшість ляльок мають навіть фотографічну схожість із нею) у художні образи ляльок, які сповнені прагненням відчувати, любити, шукати істину людського буття! Цікава й сама казкова основа авторських сюжетів: Лялька-Янгол, Лялька-Амазонка, Лялька-Фенікс тощо.

На сьогоднішній день лялькотерапія ще не набула необхідного науково-практичного застосування у психолого-педагогічній діяльності. Досвід запровадження її у навчально-виховний процес професійної підготовки майбутніх учителів переконливо засвідчує про надзвичайну актуальність та своєчасність використання цієї технології у роботі з дітьми, які постійно перебувають у стані агресивної дії сучасного технократизованого інформаційного простору та практично позбавлені природного людського досвіду самопізнання й творчого вияву внутрішніх резервів свого "Я". Подальшого теоретичного та практичного дослідження потребують питання впровадження лялькотерапевтичної технології у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів різних ступенів та у соціально-педагогічну роботу з дітьми різних категорій, що потребують підвищеної уваги педагогів та психологів.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Артпедагогика и арттерапия в специальном образовании: [учеб. для студ. сред. и высш. пед. учеб. Заведений] / [Е. А. Медведева, И. Ю. Левченко, Л. Н. Комиссарова, Т. А. Добровольская]. – М.: Академия, 2001. – 248 с.*
2. *Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: [навчальний посібник]. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.*
3. *Зинкевич-Евстигнеева Т. Д. Практикум по креативной терапии / Т. Д. Зинкевич-Евстигнеева, Т. М. Грабенко. – СПб.: ТЦ "СФЕРА", 2001. – 400 с.*
4. *Зиновьева Н. О. Психология и психотерапия насилия. Ребенок в кризисной ситуации / Н. О. Зиновьева, Н. Ф. Михайлова. – СПб.: Речь, 2003. – 248 с.*
5. *Лендрет Г. Л. Игровая терапия: искусство отношений; [пер. с англ. / Предисл. А. Я. Варга]. – М.: Международная педагогическая академия, 1994. – 368 с.*
6. *Медведева И., Шишова Т. Книга для трудных родителей / И. Медведева, Т. Шишова. – М.: Роман-газета, 1994. – 180 с.*
7. *Федій О. Естетотерапія: [навчальний посібник] / О. Федій / – К., 2007. – 256 с.*

Стаття надійшла в редакцію 27.10.08 ■

Матеріал допоможе дошкільнятам набути елементарних знань про українську гривню. Може бути використаний на заняттях, що висвітлюють сферу життєдіяльності людини за базовою Програмою розвитку дошкільника "Я у Світі", а також в сюжетно-рольових іграх.

Материал поможет дошкольникам освоить элементарные понятия об украинской гривне. Может быть использован на занятиях, освещающих сферу жизнедеятельности человека по базовой Программе развития дошкольника "Я в Мире", а также в сюжетно-ролевых играх.

These learning material will help under-fives to get some knowledge about Ukrainian hryvnya. It can be used at lesson about man's occupations accordingly the basic program of preschool child's development «I in the World», and also in the role-playing games.

"НЕЗВИЧАЙНІ ПРИГОДИ ЗВИЧАЙНОЇ ГРИВЕНЬКИ"

I.I. Овчаренко

Чи знаєш ти дивні пригоди, друже,
Про чаклунів, про велетнів дужих,
Про звірів, про птахів, про речі чарівні?..
А про звичайну маленьку Гривню?
Невже не знаєш? А хочеш знати?
Тоді треба книгу цю з нами читати!

Ось вам пригода – послухайте, діти:
Жила собі Гривня на білому світі!
Була вона гарна, гладенька, нова,
На ній надруковані цифри й слова,
Кружечки і смужки рівенькі на ній,
І гарний портрет, і знак водяний!

Якось у день заробітної плати
Приніс додому цю Гривеньку тато.
Зароблені гроші дістав з гаманця,
А з ними лежала і Гривенька ця!

Стали радитись мама і тато,
Як їм гроші й куди витратити:
Це – на одяг зимовий для доні,
Це – зробити ремонт на балконі,
Це – купити в холодильник продукти,
Це – на хліб, вітаміни і фрукти,
Це – сплатити за газ і за світло,
Це – щомісячна плата за житло,
Це – за воду холодну й гарячу,
Це – за радіо і телебачення,
Це – сходити у цирк із сім'єю,
А ця Гривня – для доні моєї...

Дали доні Гривню нову і хорошу –
З'явилися у неї тепер свої гроші!
Ось ти, друже, гроші свої уже мав?
Тоді пригадай, що за них купував.
А дівчинка Гривеньку не витратила,
Бо що там купиш за Гривеньку? Мало!
Як скласти ж докупи одну, другу, п'яту –
Тоді вже купити можна багато!
Тож, стала дівчинка гроші складати.

В квартирі тій на полиці
Стояла зелена Скарбничка.
Чому вона саме зелена
Спитаєш, напевно, у мене?
Бо була то жаба із глини,
На спині – вузьенька щілина!

В щілину монети вкидали,
Назад вона їх не давала.
Монети кидали різні –
І жовті, і білі, – залізні.

Жилось їм невесело, мабуть,
В животі у СКАРБНИЧКИ-жаби:
І темно, і страшно, і тісно,
На волю хотілося, звісно.
Хотілося хоч на хвилину
Потрапити до магазину
Купити комусь обнову –
Красиву і кольорову,
Хотілось квиток купити –
У подорож полетіти,
Хотілось зустріти друзів
І дзвінко погомоніти...
Та мріють про волю монети дарма -
Виходу з тієї Скарбнички нема!

Поклали туди і Гривеньку нашу,
Вона у Скарбничці стала найстарша.
Враз забрязчали монети стиха,
Розповідаючи про своє лихо!
Жалілись Гривеньці гірко і довго,
Просили поради і допомоги.

Збентежилась Гривенька: "Вас же багато,
Годі безмовно в Скарбничці лежати!
Чого ви шепочетесь, плачете тут?
Я пропоную здійснити бунт!
Треба кричати, дзвеніти, стрибати –
Все, що завгодно, лиш не мовчати!
Треба обурюватися чимдуже!.."

А ти бунтував коли-небудь, друже?
Махав руками і тупав ногами?
Кричав: "Я не згодний,
Не згодний із вами"?

Ну, а коли ти все це умієш,
То що таке бунт, певно, вже розумієш.
Послухай уважно історію далі
Про дивні пригоди і небували.

Той день починався в звичайних турботах:
І мама, і тато пішли на роботу,
А доня пішла, як завжди, в дитсадок.
Весь дім заспокоївся, стих і замовк.
Та гуркіт почувся в кутку на полиці –
Заворушилася жаба-Скарбничка!
Гроші в Скарбничці брязчали щосили,
Стукали в стіни і тупотіли.
Гроші кричали: "Ми – проти! Ми – проти!
Хочемо й ми, як усі, на роботу!
Хочемо користь приносити людям!
Більше без діла сидіти не будем!
Жити в Скарбничці тісній не бажаєм!.."